

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego

KNO.411.004.01.2022

Pani
Wiesława Dziklińska
Dyrektor
Szkoły Podstawowej nr 58 im. Tadeusza Gajcego
w Warszawie
ul. Mieszka I nr 7
03-886 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

R/22/004 – Kształcenie dzieci cudzoziemców w wybranych szkołach na terenie Miasta Stołecznego Warszawy

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa nr 58 im. Tadeusza Gajcego w Warszawie, ul. Mieszka I nr 7, 03-886 Warszawa (dalej: „Szkoła” lub „SP nr 58”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Wiesława Dziklińska, Dyrektor SP nr 58 w Warszawie od dnia 1 września 2016 r. (akta kontroli str.1-2)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przyjmowanie dzieci cudzoziemców do szkoły. 2. Warunki realizacji zdań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych w stosunku do dzieci cudzoziemców. 3. Nadzór pedagogiczny dyrektora szkoły nad zajęciami dla dzieci cudzoziemców.
Okres objęty kontrolą	Lata szkolne 2020/2021-2022/2023 (do czasu zakończenia kontroli w dniu 2 grudnia) oraz z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
Kontrolerzy	1. Grzegorz JasioneK, doradca ekonomiczny, legitymacja służbowa nr 21529. 2. Małgorzata Kamieniecka, specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr KNO/38/2022 z dnia 7 listopada 2022 r. (akta kontroli str. 9-10)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA
I UZASADNIENIE

W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 (do 2 grudnia) w Szkole Podstawowej nr 58 w większości prawidłowo realizowano zadania edukacyjne, wychowawcze i opiekuńcze w stosunku do uczniów cudzoziemców uwzględniając potrzebę ich integracji oraz specyficzne potrzeby kulturowo-językowe.

Szkoła przestrzegała warunków przyjmowania uczniów cudzoziemców określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw³. Jednakże Szkoła przyjmowała uczniów cudzoziemców w trakcie roku szkolnego (po 30 września 2020 r. oraz po 30 września 2021 r.) bez udziału zespołu powołanego w tym celu na podstawie wewnętrznych regulacji. Ponadto, w oddziałach przygotowawczych klas I-III, w latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 (do maja), na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych przeznaczono o jedną godzinę lekcyjną mniej niż obowiązujący wymiar godzin, przy czym w tych oddziałach przeznaczono dla uczniów dodatkowe cztery godziny zajęć tygodniowo z języka polskiego jako obcego.

We wskazanych latach szkolnych do Szkoły uczęszczało średnio 135 uczniów cudzoziemców (51,2% wszystkich uczniów Szkoły). W roku szkolnym 2022/2023 najliczniejszą grupę spośród

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623. Dalej: ustawa o NIK.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1283 ze zm. Dalej: rozporządzenie w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi.

162 uczniów cudzoziemców stanowili uczniowie z Ukrainy (80,2%) i Białorusi (14,8%). Pozostali uczniowie pochodzili z Rosji, Mołdawii, Tadżykistanu i z Wielkiej Brytanii (5%).

W Szkole zorganizowano zarówno oddziały ogólnodostępne oraz przygotowawcze dla uczniów cudzoziemców, a po wybuchu konfliktu zbrojnego w Ukrainie utworzono dodatkowe (trzy) oddziały przygotowawcze, do których uczęszczało średnio 15 uczniów. Nierzetelnie prowadzono natomiast wewnętrzną dokumentację z kwalifikacji uczniów do oddziałów przygotowawczych, m.in. nie wpisywano zakwalifikowania ucznia do odpowiedniego oddziału, nie odnotowywano daty rozpoczęcia przez niego zajęć edukacyjnych.

Nauczyciele realizujący podstawę programową kształcenia ogólnego dostosowali programy nauczania oraz kryteria oceniania uczniów do potrzeb i możliwości uczniów przybywających z zagranicy.

Uczniowie z zagranicy zostali objęci pomocą psychologiczno-pedagogiczną i korzystali ze wszystkich form pomocy organizowanych w Szkole. W celu skutecznej realizacji udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej rozpoznawano indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne ucznia cudzoziemca, jego możliwości psychofizyczne i czynniki środowiskowe wpływające na jego funkcjonowanie w Szkole. Dla uczniów cudzoziemców zorganizowano zajęcia dodatkowe z języka polskiego oraz zajęcia wyrównawcze.

Szkoła wspomagała uczniów cudzoziemców przystępujących do egzaminów ósmoklasisty do warunków i form zdawania tego egzaminu.

Nauczyciele Szkoły aktywnie uczestniczyli w doskonaleniu zawodowym w zakresie pracy z uczeniem z zagranicy. Ponadto wspomagali nauczycieli z innych szkół w pracy z uczniem cudzoziemskim, dzieląc się swoimi doświadczeniami podczas szkoleń i konferencji.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że w Szkole zatrudniono ośmiu asystentów kulturowych w charakterze pomocy nauczyciela, którzy wspomagali proces adaptacji i nauki uczniów przybywających z zagranicy. W procesie edukacji uczniów cudzoziemców Szkoła współpracowała z organizacjami pozarządowymi (stowarzyszeniami, fundacjami) na rzecz edukacji i wychowania uczniów cudzoziemców.

Nadzór pedagogiczny dyrektora Szkoły nad kształceniem uczniów cudzoziemców był sprawowany w sposób prawidłowy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Przyjmowanie dzieci cudzoziemców do szkoły.

1. Szkoła jest ośmioletnią publiczną szkołą podstawową, dla której organem prowadzącym jest Miasto Stołeczne Warszawa. Organem sprawującym nadzór pedagogiczny jest Mazowiecki Kurator Oświaty. Zgodnie z uregulowaniami statutu, w Szkole zorganizowane zostały oddziały ogólnodostępne, dwujęzyczne i przygotowawcze (§ 2 ust. 15 statutu Szkoły).

W roku szkolnym 2020/2021 (wg stanu na dzień 1 września 2020 r.) do Szkoły⁴ uczęszczało łącznie 219 uczniów, w tym 119 cudzoziemców (54,3%). Zorganizowano łącznie 14 oddziałów - dziewięć ogólnodostępnych i pięć przygotowawczych. Do oddziałów ogólnodostępnych uczęszczało 168 uczniów, w tym 68 (40,5%) cudzoziemców. Do oddziałów przygotowawczych uczęszczało 51 cudzoziemców. Na zakończenie zajęć dydaktycznych do Szkoły uczęszczało łącznie 212 uczniów, w tym 119 cudzoziemców (56,1%), spośród których klasyfikację uzyskało 116, tj. 97,5% (63 uczniów, tj. 95,5% w oddziałach ogólnodostępnych i 53 uczniów, tj. 100,0% w oddziałach przygotowawczych). W ww. roku szkolnym najliczniejszą grupę wśród cudzoziemców stanowili uczniowie z Ukrainy 52,9%, Rosji – 26,1% oraz Białorusi – 12,4%.

(akta kontroli str. 339-485, 670-672)

W roku szkolnym 2021/2022 (na dzień 1 września 2021 r.) do Szkoły uczęszczało łącznie 260 uczniów, w tym 133 (51,2%) cudzoziemców. We wrześniu zorganizowano łącznie 15 oddziałów - 10 ogólnodostępnych i pięć przygotowawczych. Do oddziałów ogólnodostępnych uczęszczało 199 uczniów, w tym 72 (36,2%) cudzoziemców, a do oddziałów przygotowawczych 61

⁴ Do klas I-VIII i oddziałów przygotowawczych.

cudzoziemców. W trakcie tego roku szkolnego w Szkole utworzono trzy nowe oddziały przygotowawcze⁵. Na zakończenie zajęć dydaktycznych w tym roku szkolnym w Szkole uczyło się łącznie 310 uczniów, w tym 184 cudzoziemców, tj. 59,4% wszystkich uczniów (117 w oddziałach przygotowawczych i 67 w oddziałach ogólnodostępnych). Spośród 184 cudzoziemców, klasyfikację uzyskało 67 (100,0%) uczniów z oddziałów ogólnodostępnych oraz 51 (94,4%) z oddziałów przygotowawczych⁶. Najliczniejszą grupę stanowili uczniowie z Ukrainy (79,3%), Białorusi (12,9%) oraz Rosji (3,7%). W okresie od 1 marca do 28 maja 2022 r. w związku z wybuchem konfliktu zbrojnego na Ukrainie do Szkoły przyjęto łącznie 94 uczniów z Ukrainy.

(akta kontroli str. 339-343, 486-612, 670-672)

W roku szkolnym 2022/2023 (na 30 września) do Szkoły⁷ uczęszczało łącznie 314 uczniów, w tym 154 cudzoziemców (49,0%). Zorganizowano łącznie 17 oddziałów (11 ogólnodostępnych i sześć przygotowawczych). Do oddziałów ogólnodostępnych uczęszczało 210 uczniów, w tym 50 (23,8%) cudzoziemców. Do oddziałów przygotowawczych uczęszczało 104 cudzoziemców (wzrost o 41,3% w stosunku do stanu z września 2021 r.).

(akta kontroli str. 670, 1056-1063)

2. Zgodnie z uregulowaniami statutu „Szkoły Podstawowej nr 58 im. Tadeusza Gajcego przy ulicy Mieszka I w Warszawie⁸, Szkoła prowadzi rekrutację uczniów zgodnie z zasadą powszechności (§ 19 statutu). Szczegółowe zasady rekrutacji i przyjmowania uczniów do oddziałów przygotowawczych zostały określone w „Regulaminie rekrutacji dzieci do oddziałów przygotowawczych w Szkole Podstawowej nr 58 im. Tadeusza Gajcego”⁹. Zgodnie z tym regulaminem do oddziału przygotowawczego uczniowie przyjmowani są po zgłoszeniu przez rodziców (opiekunów), wypełnieniu wniosku oraz po rozmowie kwalifikacyjnej przeprowadzonej przez Dyrektora Szkoły z udziałem nauczyciela, pedagoga i asystenta kulturowego. W przypadku ucznia, który nie zna języka polskiego, rozmowę kwalifikacyjną przeprowadza się w języku obcym, którym posługuje się uczeń. Dyrektor Szkoły powołała zespół nauczycieli kwalifikujących uczniów przybywających z zagranicy do oddziałów przygotowawczych. Z kwalifikacji zostały sporządzane zbiorcze protokoły, podpisane przez dwóch nauczycieli oraz pedagoga. Lista uczniów zakwalifikowanych do poszczególnych oddziałów przygotowawczych w danym roku szkolnym stanowiła załącznik do protokołu. W okresie od 1 do 9 września 2022 r. do oddziałów przygotowawczych przyjęto łącznie 106 dzieci cudzoziemskich, w tym 92 obywateli Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa¹⁰. Do szkoły przyjmowano wszystkich zgłaszających się uczniów cudzoziemców, zarówno mieszkających w obwodzie szkoły jak i poza nim, po czym po przeprowadzeniu rozmowy kwalifikowano ich do odpowiedniego oddziału przygotowawczego.

(akta kontroli str. 11-148, 1053-1063, 1287-1289)

Szczegółowym badaniem objęto dokumentację 106 uczniów przyjętych do oddziału przygotowawczego na rok szkolny 2022/2023. Analiza dokumentacji wykazała m.in., że we wszystkich przypadkach rodzice (opiekunowie) złożyli wniosek o przyjęcie dziecka do Szkoły.

(akta kontroli str. 1053-1055, 1078-1286)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Kwalifikowanie uczniów do oddziałów przygotowawczych w trakcie roku szkolnego następowało bez udziału powołanego w tym celu zespołu kwalifikacyjnego.

⁵ Wg stanu na 16 marca 2022 r.

⁶ Spośród 117 uczniów z oddziałów przygotowawczych, klasyfikacji podlegało 54 uczniów, z których klasyfikację uzyskało 51 (94,4%). Natomiast 63 uczniów z Ukrainy nie podlegało klasyfikacji w tym roku szkolnym.

⁷ Do klas I-VIII i oddziałów przygotowawczych.

⁸ Uregulowania statutu Szkoły wg stanu prawnego na dzień 17 maja 2022 r.

⁹ Dalej: regulamin rekrutacji.

¹⁰ Dz.U. z 2022 r. poz.583.

Zgodnie z § 16 pkt 1 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi¹¹, dyrektor szkoły, w której utworzono oddział, powołuje zespół kwalifikujący uczniów, o których mowa w art. 165 ust. 7 i 9 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe¹², do tego oddziału. Dyrektor Szkoły powołała w okresie objętym kontrolą zespół kwalifikujący uczniów do oddziałów przygotowawczych.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że uczniowie przyjmowani do klas przygotowawczych po 30 września 2020, 2021 i 2022 r. byli kwalifikowani przez pedagoga szkolnego. Rozmowy kwalifikacyjne odbywały się w obecności asystenta kulturowego. Dzieci były przyjmowane do klas łączonych przygotowawczych I-III, IV-VI, VII-VIII na podstawie przedstawionej dokumentacji lub oświadczenia ustnego rodziców. Komisja składająca się z nauczycieli i pedagoga po 30 września 2020, 2021, 2022 nie może zbierać się każdego dnia w celu kwalifikacji uczniów do oddziału. Nauczyciele pracujący z dziećmi i młodzieżą, nie mogą pozostawić uczniów bez należytej opieki i braku realizacji podstawy programowej. Szkoła nie wyznaczyła dni ani godzin przyjęć dzieci cudzoziemskich do szkoły. Rodzice cudzoziemscy wraz z uczniami przychodzą w dowolnym dla siebie czasie. Przyjęć uczniów do szkoły po 30 września dokonywał jednoosobowo pedagog szkolny, który w pierwszym dniu nauki przejmował opiekę nad uczniem. Wychowawcy klas łączonych przygotowawczych na poziomie I-III, IV-VI, VII-VIII w późniejszym etapie diagnozowali uczniów przypisując ich do poszczególnych oddziałów w celu realizacji podstawy programowej.

(akta kontroli str. 18, 1053-1055, 1067-1077, 1287-1289)

2. Nierzetelnie prowadzono dokumentację kwalifikacji uczniów cudzoziemców do oddziałów przygotowawczych.

Wyniki pracy zespołu kwalifikacyjnego uczniów cudzoziemców do oddziałów przygotowawczych w Szkole były dokumentowane w wewnętrznym dokumencie pn. „Karta zapisu dziecka cudzoziemskiego i dziecka polskiego powracającego z zagranicy do Szkoły Podstawowej nr 58 im. T. Gajcego w Warszawie”. Z analizy 106 ww. kart wynika m.in., że nie wpisywano zakwalifikowania ucznia do odpowiedniego oddziału, nie odnotowywano daty rozpoczęcia przez dziecko zajęć edukacyjnych, brak było podpisów osób powołanych w skład zespołu kwalifikujących uczniów oraz nie odnotowywano numeru z książki uczniów. Ponadto, nie sporządzano dokumentacji potwierdzającej przeprowadzenie z uczniem rozmowy kwalifikacyjnej, o której mowa w § 2 ust. 4-5 regulaminu rekrutacji.

(akta kontroli str. 1078-1286)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła m.in., że nie prowadzi kontroli poprawności prowadzenia kart zapisu uczniów do oddziału przygotowawczego. Karta zapisu jest tylko dokumentem stwierdzającym dane osobowe dziecka i nie stanowi dla Szkoły elementu kwalifikacji. Rozmowy kwalifikacyjne odbywają się z każdym uczniem przed przyjęciem do szkoły. Przeprowadza je pedagog i wyznaczeni nauczyciele. Rozmowy kwalifikacyjne do oddziałów nie są dokumentowane.

(akta kontroli str. 1287-1289)

OCENA CZĄSTKOWA

Szkoła nie w pełni prawidłowo przyjmowała uczniów cudzoziemców, ponieważ pomimo powołanego w tym celu – na podstawie wewnętrznych regulacji zespołu – przyjmowanie uczniów w trakcie roku szkolnego (po 30 września 2020 r. oraz po 30 września 2021 r.) następowało bez jego udziału. Jednocześnie Szkoła przestrzegała warunków przyjmowania uczniów cudzoziemców określonych w rozporządzeniu w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi. Nierzetelnie prowadzono natomiast wewnętrzną dokumentację z kwalifikacji uczniów do oddziałów przygotowawczych, m.in. nie wpisywano zakwalifikowania ucznia do odpowiedniego oddziału, nie odnotowywano daty rozpoczęcia przez niego zajęć edukacyjnych.

¹¹ Od dnia 11 marca 2022 r. zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 marca 2022 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie kształcenia uczniów niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw (Dz. U. poz. 573) liczba uczniów w oddziale przygotowawczym nie może przekroczyć 25 uczniów.

¹² Dz. U. z 2021 r., poz. 1082 ze zm.

2. Warunki realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych w stosunku do dzieci cudzoziemców.

Opis stanu faktycznego

1. W Szkole zapewniono warunki finansowe związane z potrzebami uczniów cudzoziemców. Dyrektor Szkoły planowała zaspokojenie tych potrzeb poprzez opracowywanie na każdy rok szkolny arkusza organizacji szkoły, który zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli¹³ został pozytywnie zaopiniowany przez organ nadzoru pedagogicznego oraz zatwierdzony przez organ prowadzący. W każdym z zatwierdzonych arkuszy organizacji zostało zapewnione finansowanie zajęć dodatkowych dla uczniów cudzoziemców. W sytuacji zwiększenia potrzeb tych uczniów Dyrektor Szkoły występowała do organu prowadzącego o zmianę arkusza organizacji szkoły. W roku szkolnym 2021/2022 (od 15 marca 2022 r.) w Szkole za zgodą organu prowadzącego utworzono trzy nowe oddziały szkolne do których przyjęto uczniów z Ukrainy.

W roku 2020 wydatki Szkoły wyniosły łącznie 5 070,5 tys. zł, w tym na kształcenie uczniów cudzoziemców 1 629,1 tys. zł, tj. 32,1% wydatków ogółem. Na prowadzenie zajęć dodatkowych z języka polskiego dla cudzoziemców wydatkowano 163,6 tys. zł (3,2% wydatków ogółem), na zajęcia wyrównawcze – 102,6 tys. zł (2,0% wydatków ogółem), na zajęcia edukacyjne - 567,3 tys. zł (11,2%), na pomoc psychologiczno-pedagogiczną dla cudzoziemców – 51,8 tys. zł (1,0%), na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli pracujących z uczniami przybyłymi z zagranicy – 5,1 tys. (0,1%) oraz na inne wydatki, m.in. zakup mediów, materiałów, wyposażenia, wynagrodzenia pracowników administracji i obsługi – 738,7 tys. zł (14,6% wydatków ogółem).

W roku 2021 wydatki Szkoły wyniosły łącznie 5 047,5 tys. zł, w tym na kształcenie uczniów cudzoziemców 1 452,4 tys. zł, tj. 28,4% wydatków ogółem i były niższe o 176,8 tys. zł (10,9%) w stosunku do wydatków z roku 2020. Na prowadzenie zajęć dodatkowych z języka polskiego wydatkowano 139,3 tys. zł (spadek wydatków o 14,8% w stosunku do 2020 r.), na zajęcia wyrównawcze – 92,4 tys. zł (spadek o 10,0%), na zajęcia edukacyjne - 527,2 tys. zł (spadek o 7,1%), na pomoc psychologiczno-pedagogiczną dla cudzoziemców – 69,6 tys. zł (wzrost wydatków o 34,2%) oraz na inne wydatki – 623,9 tys. zł (spadek o 15,55%).

W 2022 r. (do 31 października) wydatki Szkoły wyniosły łącznie 4 599,4 tys. zł, w tym na kształcenie uczniów cudzoziemców 1 668,2 tys. zł, tj. 36,3% wydatków Szkoły ogółem i w stosunku do wydatków z 2021 r. były wyższe o 215,8 tys. zł, tj. o 14,9%.

(akta kontroli str. 149-338, 827-828)

2. Z informacji uzyskanej z Wydziału Edukacji i Wychowania dla Dzielnicy Targówek Miasta Stołecznego Warszawy wynika¹⁴, że latach 2020-2022 (na dzień 30 września) obowiązkowi szkolnemu na terenie dzielnicy Targówek podlegało odpowiednio: 9 710, 10 225 i 10 027 uczniów. W roku 2022 liczba uczniów cudzoziemców podlegających obowiązkowi szkolnemu w stosunku do 2020 r. wzrosła o 3,3%. W latach 2020-2022 (na 30 września) liczba uczniów cudzoziemców podlegających obowiązkowi szkolnemu wynosiła odpowiednio: 515, 830, 1456 uczniów i liczba tych uczniów w 2022 r. w stosunku do 2020 r. wzrosła niemal dwukrotnie (o 182,7%). Liczba uczniów cudzoziemców zamieszkałych na terenie Dzielnicy Targówek, którzy spełniali obowiązek szkolny wynosiła: 316 w 2020 r., 558 w 2021 r. oraz 1149 w 2022 r.

Wydatki na kształcenie uczniów cudzoziemców w latach 2020-2022 były uwzględniane w subwencji oświatowej przyznanej dla Miasta Stołecznego Warszawy. W metryczkach subwencji oświatowej ujęto zwiększenie środków subwencji oświatowej z przeznaczeniem środków na dodatkową naukę z języka polskiego (waga 1,5 w latach 2020-2022) oraz naukę w oddziałach przygotowawczych (waga 0,3 w latach 2020-2021 i waga 0,4 w roku 2022).

Wydatki Dzielnicy Targówek na kształcenie uczniów cudzoziemców w latach 2020-2022 (do 31 października) wyniosły odpowiednio: 2 272,6 tys. zł, 2 687,6 tys. (zrost o 18,3% w stosunku

¹³ Dz.U. z 2019 r., poz. 502 ze zm.

¹⁴ Uzyskanej w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

do wydatków z 2020 r.), 9 297,0 tys. zł (wzrost o 245,9% w stosunku do 2021 r.). Dzielnica Targówek na kształcenie uczniów cudzoziemców pozyskała z Funduszu Pomocy¹⁵ środki w wysokości 4 623,2 tys. zł oraz środki w wysokości 1 622,2 tys. zł innych źródeł¹⁶.

(akta kontroli str. 650-669)

3. Podstawa programowa kształcenia ogólnego w zakresie nauczania z języka polskiego, matematyki, historii, geografii i biologii w drugim etapie edukacyjnym w oddziałach przygotowawczych oraz w oddziałach ogólnodostępnych była realizowana na podstawie ogólnodostępnych programów wydawnictw pedagogicznych, dopuszczonych przez Dyrektora po pozytywnym zaopiniowaniu przez radę pedagogiczną. Przedmiotowe programy zostały dostosowane do nauczania dzieci przebywających z zagranicy. Dostosowanie programów nauczania do możliwości uczniów cudzoziemców dotyczyło form i metod pracy oraz oceniania i dostosowanie to polegało w szczególności na umożliwieniu uczniom korzystania ze słowników, akceptowaniu każdej poprawnej merytorycznie wypowiedzi ucznia (nawet jednowyrazowej lub niepoprawnej gramatycznie), stosowaniu języka instrukcji, materiału ikonograficznego, krótkich tłumaczeń omawianych zagadnień, tekstów preparowanych, wydłużeniu czasu pracy ucznia. Dodatkowo opracowano słowniczek do zajęć z historii i wiedzy o społeczeństwie (ukraińsko-rosyjsko-polski). Za dobrą praktykę należy uznać dostosowanie programu nauczania i wymagań edukacyjnych z biologii do możliwości i potrzeb ucznia cudzoziemskiego odrębnie dla oddziałów przygotowawczych i oddziałów ogólnodostępnych. Nauczanie języka polskiego jako obcego prowadzone było w Szkole na podstawie autorskiego programu pn.: „Program zajęć dydaktycznych – język polski dla przybywających z zagranicy klasy IV-VIII w Szkole Podstawowej nr 58 im. T. Gajcego w Warszawie”¹⁷. Program ten opracował nauczyciel Szkoły w oparciu o pakiet edukacyjny z programem nauczania języka polskiego jako drugiego „Ku wielokulturowej szkole w Polsce”¹⁸ oraz materiały Polonijnego Centrum Nauczycielskiego w Lublinie. Nauka języka polskiego w oddziałach przygotowawczych odbywa się w grupach utworzonych na podstawie stopnia znajomości przez uczniów języka polskiego.

(akta kontroli str. 1302-1369)

4. W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 w Szkole zorganizowano odpowiednio: pięć, osiem i sześć oddziałów przygotowawczych. Na koniec zajęć dydaktyczno-wychowawczych roku szkolnego 2020/2021 w oddziałach tych uczyło się łącznie 53 uczniów, a na koniec roku szkolnego 2021/2022 uczyło się 117 uczniów. Liczba uczniów w jednym oddziale nie przekraczała liczby 15 uczniów (w roku szkolnym 2020/2021) oraz 25 uczniów (w roku szkolnym 2021/2022) wymaganych przepisem § 16 ust. 2 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi. W roku szkolnym 2022/2023 (na 30 września) w oddziałach tych uczyło się 104 uczniów i liczba uczniów w jednym oddziale nie przekraczała liczby uregulowanej ww. przepisem.

Zajęcia edukacyjne w oddziałach przygotowawczych w okresie objętym kontrolą zorganizowano w klasach łączonych, zgodnie z uregulowaniami § 16 ust. 6 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi, tj. w klasach: I-III, IV-VI i VII-VIII szkoły podstawowej. Na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych w tygodniowym rozkładzie zajęć w roku szkolnym 2020/2021 przeznaczono w: klasach I-III – 19 godzin¹⁹, w klasach IV-VI – 25 godzin²⁰

¹⁵ Utworzonego na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa .

¹⁶ UNICEF.

¹⁷ Dopuszczony do realizacji wraz z utworzeniem oddziałów przygotowawczych po pozytywnym zaopiniowaniu uchwałą Rady Pedagogicznej nr 4/2017-18 z 31.08.2017 r.

¹⁸ Autorstwa A. Bernackiej-Langier.

¹⁹ Edukacja: matematyczna – 4 godz./tyg., plastyczna – 1 godz./tyg., muzyczna – 1 godz./tyg., polonistyczna – 6 godz./tyg., przyrodnicza – 1 godz./tyg., informatyczna – 1 godz./tyg., techniczna – 1 godz./tyg., wychowanie fizyczne – 2 godz./tyg., język angielski – 2 godz./tyg. W roku szkolnym 2022/2023 o 1 godz./tyg. zwiększono liczbę godzin z edukacji matematycznej.

²⁰ Język polski – 6 godz./tyg., język angielski - 3 godz./tyg., muzyka - 1 godz./tyg., plastyka - 1 godz./tyg., historia - 2 godz./tyg., przyroda - 1 godz./tyg., geografia - 1 godz./tyg., biologia - 1 godz./tyg., matematyka - 4 godz./tyg., technika - 1 godz./tyg., informatyka - 1 godz./tyg., wychowanie fizyczne - 2 godz./tyg., godzina z wychowawcą - 1 godz./tyg.

i w klasach VII-VIII – 29,32 godziny²¹. W roku szkolnym 2021/2022 przeznaczono w: klasach I-III – 19 godzin, klasach IV-VI – 23 godziny oraz w klasach VII-VIII – 29,32 godziny. W roku szkolnym 2022/2023 przeznaczono w: klasach I-III – 20 godzin, klasach IV-VI – 25 godzin i klasach VII-VIII – 28,32 godzin.

(akta kontroli str. 149-338)

Nauczanie w oddziale przygotowawczym było prowadzone według realizowanych w Szkole programów nauczania. Szczegółowa analiza programów nauczania z języka polskiego, matematyki, historii, geografii i biologii realizowanych w oddziałach przygotowawczych wykazała, że programy te zostały dostosowane w zakresie metod i form do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów.

(akta kontroli str. 1308-1369)

Zajęcia edukacyjne w oddziale przygotowawczym prowadzili nauczyciele poszczególnych zajęć edukacyjnych, którzy byli wspomagani przez osoby władające językiem kraju pochodzenia ucznia. W okresie objętym kontrolą w Szkole zatrudniano łącznie osiem osób (pomoc nauczyciela – asystent kulturowy) wspomagających nauczycieli prowadzących zajęcia edukacyjne z uczniami cudzoziemcami.

(akta kontroli str. 618-649)

W okresie objętym kontrolą wobec (do 8 listopada 2022 r.) wobec 13 uczniów Szkoły rada pedagogiczna, zgodnie z § 16 ust. 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. podjęła decyzję o skróceniu nauki ucznia w oddziale przygotowawczym, a wobec 23 uczniów podjęła decyzję o przedłużeniu nauki w oddziale przygotowawczym.

(akta kontroli str. 613-616)

W latach szkolnych objętych kontrolą dla uczniów cudzoziemców uczęszczających do oddziałów przygotowawczych w Szkole zorganizowano zajęcia z języka polskiego, o których mowa w § 16 ust. 9 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi. W latach szkolnych 2020/2021- 2021/2022 (do 11 marca 2022 r.) zajęcia te zorganizowano dla wszystkich oddziałów przygotowawczych w wymiarze nie niższym niż 3 godziny tygodniowo, a od 11 marca 2022 r., w wymiarze nie niższym niż 6 godzin tygodniowo²².

(akta kontroli str. 696-707)

W Szkole zorganizowano dla uczniów cudzoziemców dodatkowe zajęcia z języka polskiego, o których mowa w § 17 ust. 1 – 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi. W roku szkolnym 2020/2021 w Szkole utworzono sześć grup uczniowskich, a w zajęciach tych uczestniczyło łącznie 70 uczniów Szkoły. W pięciu grupach zajęcia prowadzono w wymiarze czterech godzin tygodniowo, a w jednej grupie w dwie godziny tygodniowo. W roku szkolnym 2021/2022 utworzono 13 grup, w których uczyło się łącznie 95 cudzoziemców. We wszystkich grupach zajęcia realizowano po dwie godziny tygodniowo. W roku szkolnym 2022/2023 (do 30 października 2022 r.) utworzono 14 grup uczniowskich, w których uczyło się łącznie 108 cudzoziemców w wymiarze dwóch godzin tygodniowo.

W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 (do 30 października 2022 r.) dla uczniów cudzoziemców Szkoła organizowała zajęcia wyrównawcze, o których mowa w § 18 ust. 1 – 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi. W roku szkolnym 2020/2021 prowadzono zajęcia wyrównawcze z: języka angielskiego (siedem grup dla 66 cudzoziemców), matematyki (cztery grupy dla 34 cudzoziemców), języka polskiego (sześć grup dla 60 cudzoziemców), edukacji

²¹ Język polski – 5 godz./tyg., język niemiecki - 2 godz./tyg., język angielski - 3 godz./tyg., plastyka - 1 godz./tyg., historia - 2 godz./tyg., wiedza o społeczeństwie – 1 godz./tyg., geografia - 1 godz./tyg., biologia - 1 godz./tyg., chemia – 1 godz./tyg., fizyka – 1 godz./tyg., matematyka - 5 godz./tyg., technika - 1 godz./tyg., informatyka - 1 godz./tyg., wychowanie fizyczne - 2 godz./tyg., godziny z wychowawcą - 1 godz./tyg., edukacja dla bezpieczeństwa - 1 godz./tyg., doradztwo zawodowe – 0,32 godz./tyg.

²² § 1 pkt 5 lit. b rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 marca 2022 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw.

wczesnoszkolnej (jedna grupa dla sześciu cudzoziemców). Łącznie w ww. zajęciach wzięło udział 116 uczniów cudzoziemców. Wymiar zajęć wynosił jedną godzinę tygodniowo.

W roku szkolnym 2021/2022 prowadzono zajęcia wyrównawcze z: języka angielskiego (dziewięć grup dla 106 cudzoziemców), matematyki (dziewięć grup dla 94 cudzoziemców) oraz z historii (dwie grupy dla 33 cudzoziemców). Łącznie w ww. zajęciach wzięło udział 233 cudzoziemców. Wymiar zajęć wynosił jedną godzinę tygodniowo. W roku szkolnym 2022/2023 prowadzono zajęcia wyrównawcze z języka polskiego w wymiarze dwóch godzin tygodniowo dla 12 cudzoziemców.

(akta kontroli str. 822-826)

5. Szkoła organizuje pomoc psychologiczno-pedagogiczną w oparciu o „Procedurę organizowania i udzielania pomocy psychologiczno- pedagogicznej dla uczniów w Szkole Podstawowej nr 58”²³. W przedmiotowej procedurze wskazano, iż pomoc psychologiczno-pedagogiczna dotyczy w każdym względzie uczniów cudzoziemskich. Procedura przewiduje organizację zajęć indywidualnych lub grupowych w celu ułatwienia uczniom cudzoziemcom adaptację w nowym środowisku, a dla uczniów z traumą wojenną, zajęć indywidualnych z pedagogiem lub psychologiem posługującym się językiem znajomym dla ucznia. Pomocą psychologiczno-pedagogiczną objęci zostali wszyscy uczniowie cudzoziemcy. Wstępna diagnoza potrzeb i możliwości tych uczniów prowadzona była w oparciu o „kartę informacji ucznia objętego pomocą psychologiczno-pedagogiczną o dostosowaniu wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia” (dalej: karta informacji). Na podstawie analizy 20²⁴ kart informacji ustalono, iż w Szkole rozpoznawano indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne ucznia cudzoziemca, jego możliwości psychofizyczne i czynniki środowiskowe wpływające na jego funkcjonowanie w szkole.

(akta kontroli str. 1370-1423)

W ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej Szkoła organizowała zajęcia rozwijające uzdolnienia oraz umiejętności uczenia się, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, specjalistyczne, zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, warsztaty oraz porady i konsultacje. W okresie objętym kontrolą uczniowie cudzoziemcy korzystali ze wszystkich ww. form pomocy psychologiczno-pedagogicznej²⁵. W zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej Szkoła, za zgodą rodziców/opiekunów współpracowała z oddelegowanymi w tym celu pracownikami Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej nr 13 w Warszawie oraz organizacjami pozarządowymi. M.in. w ramach współpracy z Polskim Forum Migracyjnym umożliwiono dzieciom ukraińskim regularne spotkania z ukraińskim psychologiem.

(akta kontroli str. 709-710, 1424-1428)

6. Zasady oceniania uczniów Szkoły zostały uregulowane w Statucie Szkoły w rozdziale VII „ocenianie wewnątrzszkolne”. W rozdziale tym uregulowano: cele oceniania (§ 79), zakres oceniania (§ 80), zakres oceniania (§ 81), zasady oceniania (§§ 81-82), rodzaje ocen szkolnych (§§ 83-88), formy oceniania, poziomy osiągnięć i wymagania edukacyjne w klasach I-III (§§ 89-92), szczegółowe zasady ustalenia opisowej oceny zajęć edukacyjnych w klasach I-III (§ 93), formy i skalę oceniania w klasach I-VIII (§§ 94-95), wymagania edukacyjne na poszczególne stopnie (§ 96), częstotliwość oceniania (§§ 97-98), umowę w sprawie nieprzygotowania się uczniów do zajęć lekcyjnych (§ 99), oceniania zachowania uczniów (§ 100-106). W statucie nie uregulowano w odrębny sposób zasad oceniania odnoszących się do uczniów cudzoziemców, natomiast specyficzne potrzeby ucznia cudzoziemskiego zostały uwzględnione przez nauczycieli w przedmiotowych zasadach oceniania z poszczególnych przedmiotów, m.in. poprzez akceptowanie każdej poprawnej merytorycznie wypowiedzi oraz wydłużenie czasu pracy ucznia.

²³ Załącznik do Systemu pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wspierania uczniów wprowadzonego zarządzeniem Dyrektora nr 31/2017 z 1.09.2017 r., zatwierdzony 12.09.2017 r.

²⁴ Spośród 106 uczniów cudzoziemskich przyjętych do oddziału przygotowawczego we wrześniu 2022 r.

²⁵ W latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 (wrzesień – październik 2022 r.) odsetek uczniów cudzoziemców wśród ogółu uczniów Szkoły uczestniczących w zajęciach organizowanych w ramach pomocy psychologiczno- pedagogicznej wynosił odpowiednio; 48,65%, 44,69%, 55,80%.

Zgodnie § 89 i § 100 ust. 1 statutu Szkoły ocena poziomu osiągnięć edukacyjnych oraz ocena z zachowania uczniów z klas I-III jest oceną opisową. Zgodnie z § 96 ust. 4 statutu Szkoły szczegółowe zasady oceniania z poszczególnych zajęć edukacyjnych oraz sposoby uzyskiwania oceny wyższej oraz przewidywanej są określone w przedmiotowych zasadach oceniania.

Szczegółowa analiza wybranych przedmiotowych zasad oceniania z przedmiotów: język polski, matematyka, historia, geografia i biologia realizowanych w Szkole w kontrolowanym okresie wykazała, że w zakresie tych przedmiotów zawierały one wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych wynikających z realizowanego programu nauczania oraz sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów. W statucie (§ 110 ust. 10-14) uregulowano również warunki i tryb otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych²⁶. W zasadach oceniania ww. przedmiotów nauczyciele uwzględnili zasady oceniania wobec uczniów cudzoziemców.

(akta kontroli str. 76-108, 1290-1369)

7. W latach szkolnych 2020/2021 oraz 2021/2022 do egzaminu ósmoklasisty przystąpiło odpowiednio 23 uczniów Szkoły (w tym 12 cudzoziemców i jeden obywatel polski powracający z zagranicy) oraz 25 uczniów (w tym 16 cudzoziemców). W 2022 r. jeden uczeń cudzoziemiec został zwolniony z obowiązku przystąpienia do egzaminu ósmoklasisty przez dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej, na wniosek Dyrektora Szkoły, złożony w porozumieniu z rodzicami ucznia. Wszyscy uczniowie cudzoziemcy, którzy we wskazanym wyżej okresie przystąpili do egzaminu ósmoklasisty skorzystali z dostosowań, o których mowa w komunikatach dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej²⁷. Dostosowania dotyczyły zarówno form (tj. dostosowania arkuszy do potrzeb zdających²⁸), jak i warunków przeprowadzania egzaminu (tj. przedłużenia czasu²⁹ oraz zapewnienia możliwości korzystania ze słownika dwujęzycznego). Wyniki uzyskane przez uczniów cudzoziemców na egzaminie ósmoklasisty były analizowane i omawiane przez nauczycieli Szkoły podczas zebrań rady pedagogicznej.

(akta kontroli str. 1430-1441)

8. W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 (do 17 listopada) Szkoła nie nawiązała współpracy z placówkami dyplomatycznymi krajów pochodzenia uczniów uczęszczających do Szkoły. W szkole nie organizowano również zajęć z języka ojczystego uczniów cudzoziemców, bowiem rodzice nie wyrażali woli ich organizacji dla swoich dzieci. Szkoła współpracowała i współpracuje z organizacjami pozarządowymi na rzecz uczniów cudzoziemców. Od 2015 r. współpracuje z VOX Humana, która organizuje szkolenia dla nauczycieli języka polskiego jako obcego, zajęć dla uczniów i nauczycieli o języku i kulturze krajów pochodzenia uczniów, naukę języka polskiego dla uczniów cudzoziemców, zajęcia rozwijające dla uczniów oraz zajęcia socjoterapeutyczne. Od 2016 r. Szkoła współpracuje z Polskim Forum Migracyjnym, które udziela pomocy w tłumaczeniach, pomocy ze strony psychologa i asystenta kulturowego dla uczniów cudzoziemskich. Fundacja dla Wolności w latach 2019-2021 organizowała w Szkole zajęcia uspołeczniające oraz artystyczne. Stowarzyszenie „Dzieci z Dworca Brześć” zorganizowało na terenie Szkoły w latach 2017-2020 zajęcia artystyczne. Stowarzyszenie „Ta szansa” (w latach 2019-2022) prowadziła zajęcia z chemii i zajęcia teatralne. Organizacja pn. „Przystanek Świetlica dla Dzieci Uchodźców” organizowała na rzecz uczniów cudzoziemców pomoc w nauce zdalnej, pomoc w odrabianiu prac domowych oraz pomoc psychologiczną. Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń w Warszawie, od 2016 r. diagnozuje potrzeby nauczycieli Szkoły, a w latach 2018-2021 nauczyciele byli objęci wspomaganiami, którego celem

²⁶ Na 30 dni przed rocznym i śródrocznym klasyfikacyjnym posiedzeniem rady pedagogicznej nauczyciele prowadzący określone zajęcia edukacyjne są zobowiązani poinformować ucznia i jego rodziców o przewidywanych rocznych i śródrocznych ocenach klasyfikacyjnych ze wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych, a nauczyciel wychowawca ma obowiązek poinformować ucznia i jego rodziców o przewidywanej ocenie zachowania. Informacje podaje się w formie pisemnej i przekazuje się rodzicom do podpisu.

²⁷ Odpowiednio z 20 sierpnia 2020 r. w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2020/2021 oraz z 20 sierpnia 2021 r. w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2021/2022.

²⁸ Arkusze C-00.

²⁹ J. polski do 180 min., matematyka do 150 min.

było podniesieni oferty edukacyjnej i wychowawczej Szkoły z uwzględnieniem specyfiki placówki i uczniowie z doświadczeniem migracji i z trudnych środowisk. Podczas nauki zdalnej uczniom cudzoziemcom Szkoła wypożyczyła 53 komputery, a trzem uczniom nauczycieli opłacili dostęp do Internetu.

(akta kontroli str. 709-710)

9. W latach szkolnych 2020/2021-2021/2022 (na dzień 30 września) w Szkole zatrudniano po 43 nauczycieli w pełnym i niepełnym wymiarze zatrudnienia; w roku szkolnym 2022/2023 – 42 nauczycieli. W każdym roku szkolnym Szkoła wykazywała wakaty na stanowiskach pedagogicznych. W roku szkolnym 200/2021 wykazano siedem wakatów pedagogicznych, w 2021/2022 – osiem, a w 2022/2023 – 13.

W okresie objętym kontrolą w Szkole zatrudniano (sześć osób) w charakterze pomocy nauczyciela – asystentów kulturowych. Zadaniem tych osób było udzielanie nauczycielom pomocy w prowadzeniu przez nich zajęć edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych. Asystenci kulturowi – pomoc nauczyciela byli zatrudnieni w Szkole na podstawie przepisów Kodeksu pracy. Po 24 lutego 2022 r., tj. po wybuchu konfliktu zbrojnego na Ukrainie, w Szkole zatrudniono dwie osoby w charakterze pomocy nauczyciela – asystenta kulturowego. W kontrolowanym okresie nie zatrudniano nauczycieli pobierających świadczenia kompensacyjne.

10. W latach szkolnych 2020/2021-2021/2022 (do 24 listopada) w Szkole zapewniono nauczycielom pracującym z uczniami z zagranicy odpowiednie do ich potrzeb doskonalenie zawodowe. Nauczyciele zgłaszali potrzeby w zakresie doskonalenia m.in. poprzez wpisy w dzienniki elektroniczne. W roku 2020 ze środków budżetu Szkoły na doskonalenie i doskonalenie nauczycieli (rozdział 80146, rozdział 85446, § 4700) wydatkowano 3,9 tys. zł w tym m.in. na szkolenie pn.: „Pakiet e-szkoleń dla rady pedagogicznej” (1,4 tys. zł). W roku 2021 wydatkowano łącznie 5,5 tys. zł, w tym m.in. na szkolenie pn.: „Organizacja kształcenia uczniów przybywających do polskiego systemu oświaty z zagranicy (0,25 tys. zł) na szkolenie „Ocenianie kształtujące – szkolenie rady pedagogicznej” (2,9 tys. zł). W roku szkolnym 2022/2023 (do 29 listopada) z budżetu Szkoły na doskonalenie nauczycieli wydatkowano łącznie 2,4 tys. zł (do końca 2022 r. do wydatkowania pozostała kwota 4,2 tys. zł). Ponadto, plany doskonalenia zawodowego nauczycieli Szkoły były elementem planów nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez dyrektora Szkoły. Ze sprawozdania z realizacji planu nadzoru pedagogicznego za rok szkolny 2020/2021 wynika, że nauczyciele Szkoły uczestniczyli zarówno w doskonaleniu organizowanym przed pomioty zewnętrzne oraz doskonaleniu wewnątrzszkolnym (kursach, warsztatach, szkoleniach, webinarach, seminariach, konferencjach i wykładach). W zakresie doskonalenia pracy nauczyciela z uczniem cudzoziemcem tematyka szkoleń dotyczyła m.in.: „Jak uczyć języka polskiego jako obcego? Praca w środowisku wielokulturowym” (kurs); „Uczeń cudzoziemski w polskiej szkole – podstawy prawne” (warsztaty); „Wypracowanie spójnej strategii. Porozumiewanie bez przemocy” (warsztaty); „Efektywna współpraca z rodzicami” (szkolenia); „Polonistyczny narzędziownik pracy zdalnej” (webinar); „Praca z klasą wielokulturową” (webinar); „Nauczanie języka obcego w oparciu o najnowsze osiągnięcia z zakresu neurolingwistyki” (konferencja).

W roku szkolnym 2021/2022 w ramach zewnętrznego i wewnętrznego doskonalenia, nauczyciele Szkoły uczestniczyli m.in. w następujących szkoleniach: „Jak budować relacje w klasach wielokulturowych?” (warsztaty); „Jak rozmawiać i pracować z uczniem w obliczu wojny na Ukrainie?” (warsztaty); „Uczeń obcojęzyczny w polskiej szkole na lekcjach przedmiotowych” (szkolenie); „Uczę języka polskiego jako obcego” (szkolenie); „Jak pracować z cudzoziemcami” (kurs szkoleniowy); „Jak rozmawiać z dziećmi o wojnie?”; „Pomoc dziecku po doświadczeniu wojennym i lęku przed wojną” (wykład); „Podstawy nauczania języka polskiego jako obcego” (cykl spotkań). Nauczyciele Szkoły w ramach wspomagania nauczycieli z innych szkół prowadzili zajęcia, podczas których dzielili się swoją wiedzą w pracy z uczniem cudzoziemskim. W 2022 r. nauczycielka Szkoły przeprowadziła seminarium (21 kwietnia) w Kujawsko-Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku pn.: „Uczeń z doświadczeniem migracji w zespole klasowym” oraz szkolenie (17 maja) rady pedagogicznej Szkoły Podstawowej nr 10 we Włocławku pn.: „Praca z dziećmi wielokulturowymi w polskiej szkole. Metody działania i własne doświadczenia”.

(akta kontroli str. 766-821, 860-935, 1444-1446)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość:

W latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 w oddziałach przygotowawczych klas I-III na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych przeznaczono mniejszą niż obowiązująca liczbę zajęć lekcyjnych.

Zgodnie z § 16 ust 5 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi, na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych w oddziale przygotowawczym przeznaczona jest w tygodniowym rozkładzie zajęć liczba godzin w szkole podstawowej dla klas I-III - nie mniejsza niż 20 godzin tygodniowo.

W roku szkolnym 2020/2021 w dwóch oddziałach przygotowawczych, a w roku szkolnym 2021/2022 (do 10 maja) w trzech oddziałach przygotowawczych klas I-III na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych przeznaczono po 19 godzin lekcyjnych tygodniowo, tj. po 1 godzinie lekcyjnej mniej niż uregulowano w § 16 ust 5 pkt 1. Aneks do arkusza organizacji pracy Szkoły nr 8 z 10 maja 2022 r. zwiększono liczbę zajęć w ww. oddziałach do wymogu uregulowanego § 16 ust 5 pkt 1.

(akta kontroli str. 149-338)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że zgodnie z § 16 ust 5 pkt 1 przydzielono 19 godzin edukacji wczesnoszkolnej. Dodano uczniom cztery godziny języka polskiego jako obcego, które miały przygotować uczniów cudzoziemskich do nauki w drugim etapie edukacyjnym z uwzględnieniem rozumienia historyczno-literackiego kontekstu lektur szkolnych oraz historii Polski.

(akta kontroli str. 696-710)

OCENA CZĄSTKOWA

Szkoła zorganizowała odpowiednie warunki do realizacji zadań edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych wobec uczniów cudzoziemskich, z wyłączeniem lat szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 (do maja), w których w oddziałach przygotowawczych klas I-III na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych przeznaczono o jedną godzinę mniej zajęć lekcyjnych niż obowiązująca. Jednocześnie NIK zauważa, że w tych oddziałach przeznaczono dla uczniów dodatkowe cztery godziny zajęć tygodniowo z języka polskiego jako obcego.

Nauczyciele realizujący podstawę programową kształcenia ogólnego dostosowali programy nauczania do potrzeb i możliwości uczniów przybywających z zagranicy. Nauczanie pozostałych w oddziałach przygotowawczych zostało właściwie zorganizowane. Po wybuchu konfliktu zbrojnego w Ukrainie w Szkole utworzono dodatkowe (trzy) oddziały przygotowawcze w celu objęcia uczniów edukacją i opieką. Wszyscy uczniowie z zagranicy zostali objęci w Szkole pomocą psychologiczno-pedagogiczną po przeprowadzeniu rozpoznania (diagnozy) potrzeb uczniów z zagranicy. Dla uczniów cudzoziemców zorganizowano zajęcia dodatkowe z języka polskiego oraz zajęcia wyrównawcze. Kryteria oceniania uczniów z zagranicy zostały dostosowane do możliwości tych uczniów w przedmiotowych zasadach oceniania. Szkoła wspomagała uczniów cudzoziemców przystępujących do egzaminów ósmoklasisty do warunków i form zdawania tego egzaminu.

Nauczyciele Szkoły aktywnie uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego w zakresie pracy z uczniem z zagranicy. Należy podkreślić, że nauczyciele Szkoły wspomagali nauczycieli z innych szkół w pracy z uczniem cudzoziemskim, dzieląc się swoimi doświadczeniami podczas szkoleń i konferencji. Na podkreślenie zasługuje fakt, że w szkole zatrudniano asystentów kulturowych, którzy wspomagali proces adaptacji i nauki w Szkole. W procesie edukacji uczniów cudzoziemców Szkoła współpracowała z organizacjami pozarządowymi (stowarzyszeniami, fundacjami) na rzecz edukacji i wychowania uczniów cudzoziemców.

W latach szkolnych 2020/2021-2021/2022 (do maja 2022 r.) w oddziałach przygotowawczych klas I-III w ramach tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć dydaktycznych zaplanowano o jedną godzinę mniej niż wynikało to z uregulowań ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. W maju 2022 r. Szkoła zwiększyła liczbę ww. zajęć do właściwego poziomu.

3. Nadzór pedagogiczny dyrektora szkoły nad zajęciami dla dzieci cudzoziemców.

Opis stanu faktycznego

Dyrektor Szkoły w latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 (do 31 października) sprawował nadzór pedagogiczny w formach uregulowanych w § 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego³⁰.

W planie nadzoru pedagogicznego dyrektora Szkoły na rok szkolny 2020/2021 zaplanowano realizację: kontroli, obserwacji zajęć, monitorowania, wspomaganie nauczycieli oraz ewaluacji wybranych obszarów pracy szkoły. W priorytetach nadzoru pedagogicznego dyrektora Szkoły zaplanowano realizację 20 zagadnień dotyczących m.in.: organizacji i efektywności kształcenia oraz dokumentowania pracy oddziału międzynarodowego. Szczególnemu nadzorowi podlegały np. zajęcia edukacyjne prowadzone z wykorzystaniem metod pracy na odległość, zajęcia edukacji przyrodniczej oraz matematyki oraz dostosowanie wymagań edukacyjnych dla uczniów objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną.

W roku szkolnym 2020/2021 zaplanowano przeprowadzenie ewaluacji wewnętrznej w zakresie czterech obszarów: 1) organizacja oraz efektywność kształcenia w formie pracy zdalnej; 2) do jakich wartości wychowuje szkoła?; 3) współpraca z rodzicami-organizacja, formy współpracy, jej efektywność; 4) efektywność pomocy psychologiczno-pedagogicznej świadczonej w placówce.

W zakresie kontroli zaplanowano realizację 21 zagadnień m.in.: terminowość opracowania indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych, kontrolę realizacji prawa uczniów i rodziców do uzyskania uzasadnienia oceny, dostosowanie wymagań edukacyjnych do możliwości i potrzeb ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i opiniami. W planie nadzoru pedagogicznego zaplanowano obserwację zajęć prowadzonych przez 22 nauczycieli, w tym obserwację zajęć prowadzonych przez dwóch nauczycieli w oddziałach, w których uczyli się wyłącznie uczniowie cudzoziemcy, tj. grupy języka polskiego jako języka drugiego oraz w oddziale przygotowawczym w klasie IV-VI a. W ramach wspomaganie nauczycieli zaplanowano: organizację wspomaganie, plan posiedzeń rady pedagogicznej oraz plan doskonalenia zawodowego nauczycieli i rady pedagogicznej Szkoły.

Do planu nadzoru załączono wnioski nauczycieli Szkoły do pracy na rok szkolny 2020/2021, w tym m.in. wnioski nauczycieli prowadzących zajęcia w oddziałach przygotowawczych:

- wdrażanie do wzajemnej życzliwości i poszanowania innych kultur poprzez zabawy integracyjne poprzez udział w imprezach i uroczystościach szkolnych; praca nad opanowaniem słownictwa oraz kulturą języka polskiego; (klasa I-III);
- kontynuowanie pracy w celach nadrabiania zaległości w stosunku do polskich kolegów wynikające z późnego włączenia do polskiego systemu edukacyjnego (klasa IV-VI b);
- stosowanie indywidualnych metod i form pracy dostosowanych do możliwości uczniów cudzoziemskich; podejmowanie działań rozwijających kompetencje językowe; udzielanie uczniowi cudzoziemskiemu pochwał za każdy, nawet drobny sukces (klasa VII-VIII).

(akta kontroli str. 711-765)

Dyrektor Szkoły przedstawiła wyniki i wnioski ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2020/2021 na zebraniu rady pedagogicznej Szkoły w dniu 29 czerwca 2021 r., tj. w terminie uregulowanym w § 24 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego. W wyniku sprawowanego nadzoru pedagogicznego, rada pedagogiczna Szkoły przyjęła do realizacji m.in. następujące wnioski: przygotować i przeprowadzić test z czytania ze zrozumieniem po I i III semestrze, także w klasach przygotowawczych; dzieci po ukończeniu klas przygotowawczych należy kierować do szkół rejonowych. Podczas ww. posiedzenia rady pedagogicznej zostały przedstawione wyniki ewaluacji wewnętrznej we wszystkich czterech zaplanowanych obszarach. We wnioskach z badania w obszarze organizacji oraz efektywności kształcenia w formie pracy zdalnej

³⁰ W latach szkolnych 2020/2021 (do 31 sierpnia) w formie: ewaluacji, kontroli, wspomaganie i monitorowania. W latach szkolnych 2021/2022-2022/2023 (od 4 września 2021 r.) w formie kontroli i wspomaganie. (Dz. U. z 2020 r. poz. 1551 ze zm.).

stwierdzono m.in., że najbardziej wartościowe i korzystne dla uczniów są zajęcia stacjonarne. Rodzice woleliby, by praca odbywała się bezpośrednio w szkole, bez dodatkowych zajęć on-line. We wnioskach z badania w obszarze współpracy z rodzicami, stwierdzono m.in., że większość rodziców nie napotyka na problemy we współpracy ze Szkołą oraz rodzice nie widzą potrzeby większego angażowania się we współpracę ze szkołą. We wnioskach z realizacji obszaru „Do jakich wartości wychowuje szkoła?”, wskazano m.in., że w szkole kształtowane są postawy patriotyczne i obywatelskie, kształtowane postawy są akceptowane przez uczniów i ich rodziców, wartości wychowawcze zawarte w programach są uzgodnione z uczniami i przez nich akceptowane. W wyniku badania obszaru – „Efektywność pomocy psychologiczno-pedagogicznej świadczonej w placówce” – stwierdzono m.in., że uczniowie w ocenie nauczycieli, rodziców i własnej otrzymali szkole wsparcie edukacyjne i psychologiczno-pedagogiczne.

(akta kontroli str. 766-821)

Plan nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2021/2022 został przedstawiony radzie pedagogicznej Szkoły w dniu 6 września 2021 r. Plan ten zawierał plan kontroli, plan obserwacji zajęć, monitorowania oraz wspomagania nauczycieli oraz badania wybranych obszarów pracy szkoły. Uwzględniono w nim kierunki realizacji polityki oświatowej państwa oraz obszary nadzoru pedagogicznego określone przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Na rok szkolny 2021/2022 Dyrektor Szkoły przyjął 16 priorytetów w zakresie nadzoru pedagogicznego, w tym m.in.: adekwatność treści programu wychowawczo-profilaktycznego opracowanego przez wychowawcę klasy do zdiagnozowanych potrzeb zespołu klasowego oraz sposoby realizacji, atrakcyjność i efektywność zajęć; realizacja podstawy programowej kształcenia ogólnego z poszczególnych przedmiotów; organizacja i efektywność funkcjonowania oddziałów przedszkolnych (pkt. 4, 6 i 11 priorytetów dyrektora). W planie kontroli przyjęto 20 obszarów podlegających kontroli przestrzegania przepisów prawa. W roku szkolnym 2022/2023 zaplanowano przeprowadzenie obserwacji zajęć prowadzonych przez 12 nauczycieli, w tym zajęć prowadzonych przez trzech nauczycieli w oddziałach przygotowawczych.

(akta kontroli str. 822-871)

Dyrektor Szkoły przedłożyła radzie pedagogicznej Szkoły w dniu 28 czerwca 2022 r. sprawozdanie z realizacji planu nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2021/2022. W sprawozdaniu tym wskazała m.in. na działania podjęte w związku z przyjęciem do Szkoły uczniów z Ukrainy. Działania te polegały m.in. na: rekrutacji do Szkoły 94 uczniów z Ukrainy do oddziałów przygotowawczych oraz zatrudnieniu jednego nauczyciela ze znajomością języka ukraińskiego i jednego asystenta wielokulturowego. W Szkole (na dzień 28 czerwca 2022 r.) kształciło się 184 uczniów cudzoziemskich, zatrudnionych było czterech asystentów kulturowych władających językami: ukraińskim, czeczeńskim, angielskim i hinduskim oraz zatrudniano trzech nauczycieli władających językiem rosyjskim i ukraińskim.

W ramach sprawowanego w tym roku szkolnym nadzoru pedagogicznego stwierdzono również m.in., że:

- wychowawcy klas wraz z pedagogiem szkolnym przeprowadzili do 30 września 2021 r. diagnozę technik uczenia się stosowanych przez uczniów. Diagnozę przeprowadzono z wykorzystaniem metod obserwacyjnych i na podstawie wywiadu z rodzicami. Informacje o sposobach uczenia się poszczególnych uczniów i całych klas przedstawione zostały na zebraniu zespołu nauczycielskiego uczącego w danej klasie i zostały wykorzystane przy doborze metod nauczania, ustaleniu tempa lekcji, doborze pomocy dydaktycznych;
- poszczególne oddziały utworzono w zależności od daty urodzenia, z zachowaniem zasady, by w jednym oddziale były dzieci o zbliżonym wieku (liczonym także w miesiącach urodzenia);
- realizacja programu nauczania była skoncentrowana na dziecku, na jego indywidualnym tempie rozwoju i możliwościach uczenia się.

(akta kontroli str. 872-935, 988-999)

Plan nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2022/2023 został przedstawiony radzie pedagogicznej Szkoły w dniu 12 września 2022 r. Plan ten zawierał: plan kontroli, plan

obserwacji zajęć, monitorowania oraz wspomaganie nauczycieli oraz badania wybranych obszarów pracy Szkoły.

(akta kontroli str. 936-997)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 (do 31 października) Dyrektor Szkoły prawidłowo sprawował nadzór pedagogiczny nad kształceniem uczniów cudzoziemców. Nadzór ten realizowano poprzez ewaluacje, kontrole dokumentacji szkolnej, wspomaganie nauczycieli oraz monitorowanie realizacji procesów edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych.

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK wnioskuje o:

1. Kwalifikowanie uczniów do oddziałów przygotowawczych przez zespół kwalifikacyjny, powołany w tym celu przez Dyrektora Szkoły.
2. Rzetelne dokumentowanie procesu przyjmowania uczniów do oddziałów przygotowawczych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 19 grudnia 2022 r.

Zespół kontrolny:
Grzegorz Jasionek
doradca ekonomiczny

.....
podpis

Małgorzata Kamieniecka
specjalista k.p.

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego

Dyrektor
Piotr Prokopczyk

.....
podpis

